

Ἐθνικό. Β. Οὐγκώ: «Ρουί Μπλάς»

Ἐπειτ' ἀπ' τῆ «Βαυλοωνία» ἡ Ἐθνικὴ μας σκηνὴ ἀνέθεσε τὸ «Ρουί Μπλάς» τοῦ Οὐγκώ. Βλέπουμε μ' αὐτὸ τὸν τρόπο μιὰ σταθερὴ προωγήσασθαι τῆς αἰ ἔργα ποῦ παρουσιάζουν ξεπερασμένες πιά μορφές ζωῆς, χωρὶς νάχουν—γιατὶ αὐτὸ ἔχει σημασία— μέσα τους συλλάβει αἰώνια στοιχεῖα καὶ πανανθρώπινες καταστάσεις ποῦ κρατᾶνε τὰ δημιουργήματα παραμένον ἐποχῶν πάντα ζωντανὰ καὶ ἐπικαιρὰ (δὲν κἀνω, δέδοικα, ἄλλου εἴδους παραλληλισμὸ στὰ δύο τούτα ἔργα).

Τὸ θεατρικὸ αὐτὸ κομμάτι, ἔργο τοῦ 1838, παρουσιάζει τὴν Ἰσπανία στὸ τέλος τοῦ 17ου αἰώνα, στὴ βασιλεία τοῦ Καρόλου τοῦ Β'. Οἱ κύριοι τύποι τοῦ ἔργου εἰν' ὁ Ρουί Μπλάς, ἕνας ἄνθρωπος τοῦ λαοῦ ποῦ γίνονται λακκὲς τοῦ εὐγενῆ Ντόν Σαλλουόστου καὶ μὲ πλαστοπροσωπεία φτάνει σὲ ψηλὰ ἀξιώματα, ὁ μεγαίστνας Ντόν Σαλλουόστος, ὁ ξεπερασμένος εὐγενῆς Ντόν Καίσαρας καὶ σὲ δευτέρο πλάνο ἡ βασίλισσα τῆς Ἰσπανίας.

Ὁ Ρουί Μπλάς τοποθετεῖται ξεκάθαρα τὸν αὐτὸ του ἀπ' τὴν ἀρχή, στὸ διάλογό του μὲ τὸν Ντόν Καίσαρα: Λέει πὸς εἰν' ἕνα παιδί τοῦ λαοῦ, μὰ ἕνας ἐντεροπαρμένος. «ποῦ κάποτε στάθηκε ἄντρας, μ' ἀντίς γιὰ ἐργάτης κατάντησε λακκὲς». Κι' ἐμολογεῖ πὸς «εἰν' ἀπὸ κείνους ποῦ στέκονται μπρὸς σ' ἕνα παλάτι», χαζεύοντας γιὰ τὰ βλέπει «νά μπακινθογαῖνον οἱ δούκισος». Εἰν' ὁ ἀδύναμος ποῦ ἔλα «τὰ περιμένει ἀπ' τὴν τύχη». Κι' ἔχοντας ἀγαπήσει τὴ

βασίλισσα, γιὰ μόνη του ἀσχολία τὴν ἔχει νὰ πηδαί τούς τοίχους γιὰ νὰ τῆς ἀφίνει λουλούδια καὶ γράμματα σ' ἕναν πύργο, χωρὶς ἑκαίνη νὰ μπορεῖ νὰ ξαίρει ἀπὸ ποιὸν ἔρχονται καὶ χωρὶς αὐτὸς νὰ ξαίρει ἂν τὰ λαβαίνει.

Ὁ συγγραφέας στὸν πρόλογό του λέει πὸς ἀπ' τὴν πλευρὰ τοῦ στοχαστῆ ὁ Ρουί Μπλάς μπορεῖ νὰ ἐκπροσωπήσει τὸν καταπιεζόμενο λαὸ ποῦ ἐπιδιώκει «τὶς ψηλὲς περιοχὲς». — Ἄν ἔτσι ἐξετασθεῖ τὸ ἔργο, νὰ μιὰ προσωποποίηση τοῦ λαοῦ τέλεια ξεπερασμένη, (ἂν ποτὲ στάθηκε τόσο χαμηλὰ σὰ σύνολο), ποῦ δὲν ἔχει μέσα τῆς κἀνένα στοι εἰς αἰώνιας ἐπικαιρότητας. ποῦ θὰ μπόρει νὰ τὸ κάνει ἐνδιαφέρον γιὰ σήμερα, παρουσιάζοντας τὴ λαϊκὴ ψυχροσύνησιν σὲ τέλεια παρακμὴ καὶ κατάντησιν. Κι' ἔχει μόνον δὲν ἔχει καμμιά σχέση μὲ τὴ σημερινὴ ψυχολογία τοῦ λαοῦ, μὲ τὶς ἐπιδιώξεις καὶ τὰ ἰδανικά του, μὰ βρίσκεται σ' ὀξυτάτη ἀντίθεση μ' αὐτὰ. Καὶ σὰν ἄτομο ὅμως ἂν ἐξετασθεῖ ὁ Ρουί Μπλάς, ποῦ εἶναι ὁ δικαιοκίμενος στὸ ἔργο τύπος, καὶ πάλι δὲ μπορεῖ νὰ θεωρηθεῖ ἀξιόλογος, παρὰ τὴν ἠθικὴν του ἠπείστασιν, ἔχοντας τὰ πειὸ πάνου χαρακτηρηστικά, ποῦ κύρια εἰν' ἡ ψυχικὴ ἀδυναμία. Χρειάστηκε ὁ δόλος τοῦ ἀπέν:η του Ντόν Σαλλουόστου, ποῦ θέλοντας νὰ ἐκδικηθεῖ τὴ βασίλισσα, τὸν ντύνει μὲ ψευτικὰ φτερά, παρουσιάζοντας τον σὰν Ντόν Καίσαρα τοῦ Μπαζάν, γιὰ νὰ τὸν κάνει ἐραστὴ τῆς βασίλισσας καὶ νὰ τὴν καταστρέψει. Ὁ ψευτικός αὐτὸς τίτλος τὸν ἀνεβάσει χωρὶς ὁ ἴδιος νὰ τὸ καταλάβει σὲ ἀνώτατα ἀξιώματα, ὅπου δείχνει τὸν ἠθικὸν του χαρακτηρη, μὰ στὸ τέλος ἀποδεικνύεται πάλι ἀδύναμος καὶ δίχως πίστη σ' ἕνα ἀξιόλογο ἰδανικό, αὐτοκτονώντας σὰν ἀποκαλύπτει καὶ ἡ ψευτιά. Ἔτσι ἀπὸ ὅποια πλευρὰ κι' ἂν ἐξετασθεῖ ὁ Ρουί Μπλάς, εἴτε σὰ λαὸς, εἴτε σὰν ἄτομο, μένει ἀδικαικίμος καὶ ξεπερασμένος νεκρὴ μορφή.

Ὁ Ντόν Καίσαρας εἰν' ὁ τύπος τοῦ ἐπιπόλαιου, ἀνέμελου καὶ κενοῦ ἀπὸ περιεχόμενο εὐγενῆ, ποῦ γιὰ νὰ ξεφύγει τούς δανειστὲς του (καταστράφηκε οικονομικὰ κἀνοντασθ μίαν ἀκόλαστη ζωὴ γλεντοκόπου) γίνετ' ἕνα εἶδος ληστῆ, συντροφικὰ μὲ λογτῆς ὑποκαίμενα.

Ὁ Ντόν Σαλλουόστος εἰν' ὁ συνηθισμένος δολοπλόκος καὶ ραδιοῦργος, χωρὶς τίποτα τὸ ἰδιαιτέρου.

Ἄν πρέπει νὰ ξεχνᾶμε πὸς τὸ θέατρο εἶναι κοινωνικὸ σχολαίον δὲ βλέπω ὅμως τί ὑποδείγματα γιὰ μίμηση μπορεῖ νὰ δώσει ἡ διδασκαλίς τέτοιων χαρακτηρησθων στὴ σημερινὴ ἐποχὴ, ὅταν τὸ ἔργο δικαιοκίμει τὸν πρῶτο καὶ περιβάλλει μὲ συμπάθεια τὸ δευτέρο. Ἡ ποιητικὴ φόρμα κι' ἡ ζωντανία τῶν τύπων δὲν ἀρκοῦν νὰ στηρίξουν τὸ ἔργο, ὅταν ἡ οὐσία, ἡ ἰδέα δὲν εἶναι ἀξία καὶ σωστή.

Ὁ δόλος ρυθμὸς τῆς ἐρμηνησίας στάθηκε βαρὺς ἔλαιπε τὸ συνολικὰ εὐλόγιστο κι' ἀρίστο. Ὅρισμένες σκηνὲς μάκραιναι ὑπερβολικά. Ἡ σκηνοθεσία εἰδείσε ἰδιαιτέρη ἀδυναμία στὰ ἐξωτερικά effets, στὴ σκηραχτικὴ κραυγὴ, στὸ γέλιο.

Στὸ καλύτερο ἐπίπεδο στάθηκε ὁ κ. Κωτσόπουλος (Ρουί Μπλάς), εἴσωσε τὸ συναισθηματικό, ἐντεροπαρμένο, τίμιο κι' ἀδύναμο νέο. Ὁ κ. Κόρν (Ντόν Καίσαρας), ἔκανε κατάρχησιν τόσο στὴν κίνηση ὅσο καὶ στὴ μιλιὰ καὶ στὰ ἐπιφωνήματα κι' ἡ ὑπερβολὴ τούτη δὲ νομίζω πὸς ἔπλεσε τὴν ἀρχοντικὴν λαδεντιά ποῦ θέλει τὸ ἔργο. Τὸ παίξιμο τῆς κ. Μυράτ ἄτομο καὶ μιλοῦσε τόσο σιγὰ ποῦ δλόκληρα κομμάτια δὲν ἀκοῦσθηκαν καθόλου. Ὁ κ. Ἀρώνης (Ντόν Σαλλουόστος), δημιουργῆσε καλὲς καταστάσεις, μὰ νομίζω πὸς τόνισε περισσότερο ἀπ' ὅτι ἔπρεπε τὸ ἠπουλο ἐνὸς δολοπλόκου.

Ἐκφραστικὰ δέωσαν τούς ρόλους του οἱ κυρίες Μουστάκα καὶ Χαλκοῦση, οἱ κ. κ. Γαβριηλίδης καὶ Καλογιάννης κι' ἡ δ. Ποδηματῆ.

Τὰ σκηνικά καὶ τὰ κοστοῦμια δὲν μὲς εἰσάκουσιν σύμφωνασθ οὔτε σὰν στήμα, οὔτε σὰν χροῦμα. Λυπᾶμαι ποῦ ἐδῶ δὲ μπορεῖ ν' ἀναπτυχθεῖ ἡ κρίση αὐτῆ.

ΠΕΤΡΟΣ ΡΗΓΑΣ